

Azerbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kültürel İnfomasiya Vasislərinin İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Diaspor quruculuğu, lobbiçilik və dünya azərbaycanlılarının həmşəryil

Son illər xaricdə yaşayan soydaşlarımızın dünyada baş veran siyasi proseslərə müsbətləri dayışmağa başlayıb. Çünkü keçmişdə qalmaqla, sadəcə onun şərtlərinin ölçüsündə cərəyan edən proseslərlə irəli baxmaq mümkün deyil. Bu yöndə diasporumuzu temsil edən intellektual insanların üzərinə çox ağır vəzifələr düşür. Hər yerdə Azərbaycanı temsil etməkdən qürur duyan soydaşımız Qalib Ağayevlə görüşüb, Rusiyada milli diaspor və milli səfərbərlik yönündə fealiyyətləri barədə səhbat etdi.

- Qalib bay, xaricdəki en böyük diaspor təşkilatlarından biri olan "Rusiya Azərbaycanlıları Milli-Mədəni Muxtarıyyəti" (RAMMM) kurumunun vitse-prezidenti kimi soydaşlarımızın bir araya gəlməsində, təşkilatlanmasında neçə illərdir fealiyyət göstərisiniz. Öz məqsədinizə çata bilmisiniz?

- Bilişiniz ki, XXI esr sürət əsridir. İndi kommunikasiya vasitələri o qədər sürətli inkişaf etdir ki, hətta onun ritmini tutmaq olduqca çətinidir. Bünunla yanaşı hayatın öz ritmi də kimsəni gözleməden irəllilikəndədir. Bimiz keçmişdə anladığımız hayat terzi də indi arxada qalmış bir prosesdir. Texnik tərəqqinin sürtüti inkişaf ne qədər bəsəri inqilablar yaratısa da, insan amili hər zaman vacib şərtlərdən biri hesab olunur. Bu gün sadəcə Rusiya Federasiyasında deyil, dünyadan hər yerində bütün xalqların etnomenəni və etnosiyası yönündə inkişafi prosesləri müşahidə olunur. Hansı xalq bu standartları zamanında dəyərləndirə bilir, tələb olunan addımları atırsa, deməli o xalq sadəcə bu günün deyil, eyni zamanda tarixi gələcəyinin həlli üçün yeni temellər atmışdır. Baxın, bənənda Rusiyada yaşayan soydaşlarımızı təşkilatlandırma proseslərini cəlb etmək milli diaspor anlayışını yeni müstəviyə getirmək üçün çalışırıq. Əvvəller beşlər üçün bütün bunnar mövqə uğrunda savaş kimi başa düşüldür. İrəli sürdürüümüz təklifləri indi hər kəs müdafiə etməye başlamışdır. Bu prosesdə en böyük etnominimiz çox geniş bir coğrafi ərazidə fealiyyət göstərməyimizdir. Başqa bir tərəfdən isə, bütün layihelərimizi həyata keçirmək üçün eməlli başlı maliyyə dəstəyi lazımdır. Qısaca adı "AzəRoss" kimi tanınan bizim təşkilatımız Rusiyada en böyük diaspor qurumu olaraq tanınır. Bu yolda uzun bir yol geldik. Çünkü,

duruma görə mental dəyərlərin üzlaşması, onun qavramı çox ağır proses id. İlk dəfə id ki, diaspor və milli kimlik adına təşkilatlanma proseslərində iştirak edirdik. Əvvəller diaspor anlayışına çoxları barmaqarası baxırdısa, indi bunun nə demək olduğunu fərginə varılmaqdır. Çünkü, mənsub olduğun xalqın kimliyini və o biri yandan öz hüquqlarını qorumaq, başqa bir yandan individual şəkildə yaşamağın nə qədər acı olduğunu dərkləndirmək soydaşlarımız üçün bütün sorunların və çətinliklərin mənəsi deməkdir. İndi şükürler olsun ki,

"Diaspor anlayışına milli strategiya kimi baxmaq lazımdır"

Qalib Ağayev: "Azərbaycan dövlətinin diaspor siyasetində daha da fəal olmasını istəyirik"

çoxları bu ağır səddi psixoloji cəhətdən aşmışdır. Diaspor və milli səfərbərlik yönündə atılan addımlar demək olar ki, hamı tərəfindən dəstəklənilər. Biz ziyyətlərinin məqsədi inqilabın doğru baxmaq, yeniyən texnologiyalar və innovasiyaları diasporumuzun həyat normasına çevirmək üçün daha hansı uşurlara imza atmağıdır. Təbii olaraq, bu yönə hər dəfə olduğunu kimi çətinliklərimiz də ortaya çıxır.

- Çox maraqlı bir məqama toxundunuz. İstənilən diaspor təşkilatımızla səhəb etdiğənə hənsə çətinliklərin olmasına, problemlərdən danışır...

- Mən diaspor siyasetində təcrübəsi olan bir ziyan kimi bunun nə demək olduğunu çox yaxşı dərk edirəm. Bayaq qeyd etdiyim kimi, milli diaspor bizim xalq üçün yeni bir anlaysıdır. Bir yandan da Azərbaycan bir dövlət olaraq, hələ çox gəncədir. Gələn il dövlət müstəqilliyimizin 25 illiyini qeyd edəcəyik. Bu möhtəşəm ta-

xalqdan dəfələrlə az olan estonlar bələ, ona görə inkişaf edə bilirlər ki, onların dövlətçilik ənənələri ictimai fikirde ve psixoloji baxımdan xalqın həyat tərzində çox böyük təsir vasitəsidir. Ona görə də bizlər üzümüzü harada yaşamağızdan asılı olmayıraq, vətənimiz Azərbaycana dikmekle hərəkət edirik. Azərbaycan bir dövlət olaraq, ərazilərimizin ermənilər tərəfindən işgalinə, bəi milyondan çox məcburi köçkünlərimizin olmasına, düşmənlərimizin genişməyişli təxribatlarına baxmayaraq, ayaq üstündə və möhkəm təməllərlə durmağı bacardı. Bu təkəc həkimiyətin deyil, həmimizin uğurudur. Biz diaspor təşkilatı olaraq, Rusiyada yaşayan və fealiyyət göstəren soydaşımızı məhz bu yonda səfərbər etmək hədəfini ortaya qoymuşq. Bizlər yaşıdagımız ölkə ilə doğma Azərbaycanımız arasında körpü rolunu oynamalıyıq. Kimlərinə hikəsinin, id-

diasının və başqa xoşagəlməz hədəflərinin olında alət olmamalyıq. Bimiz fikrimizə Azərbaycan ötən illərdən fərqli olaraq daha da güclənməkdədir. Buna görə də dövlətimizin milli diaspor siyaseti yönündə baxışları da inkişaf etməlidir.

- Axı Rusiyada Azərbaycan məsələsində bəzi neqativ münasibətlər mövcuddur.

- Unutmaq olmaz ki, Rusiya 300 ilən cəhdür ki, nəhəng imperiya siyaseti üzərində köklənmiş bir dövlətdir. Bütün doğru və yanlış hadəfləri ilə bu yolu gedir. İndi ənənəvi və modern baxışlara malik olan yeni bir Rusiya yaranmaqdadır. Lev Qurimlev kimi dahi bir alımın irəli sürdüyü konsepsiya inddi önmər verilməkdədir. Yeni dövlətin imperiya hədəfləri, başqa xalqlara olan münasibətlər tamamilə dəyişmiş, modernizm üzərində köklənmişdir. Bunun tipik örnəyini misal çəkə bilər. İndi Rusiyanın Azərbaycana olan münasibəti 25 il bundan öncəkindən xeyli dərəcədə fərqlənir. Bu, qarşılıqlı iqtisadi və ticarət əlaqələri, mədəni və

aqlarımız varsa, orada milli-mədəni təsisatlarını quraq və onu içiñi kişaf etdirək. Bütün bunlar üçün təhlükə vasitə lazımdır. Təhlükə adı sözlə bitmir. Öyanı vəsaitlər lazımdır. Milli-mədəni mərkəzlərimizdə ana dilində kursların açılması üçün kitablar və onların tədrisi üçün mütəxəssislər tələb olunur. Bu yöndə müvafiq infrastuktur yaradılsa da, kimse gərəknə dəstəyi vermır. Diasporu çal-oyna düşüncə tərzinə çevirmək olmaz. Çünkü, Rusiyada azımdan iki milyon yaxın soydaşımız yaşayır. Onları aylılarda uşaqları böyüür. Bu uşaqlar valideynlərinin səyəri nəticəsində Azərbaycan televiziya kanallarını, internet resurslarını izləsələr də, bütün bunlar azdır. Hər hansı bir hədəf praktik mənada yarışılmasa, onun tasir vasitəsi də tələb olunan effekt vermır. Biz tekce Rusiya Federasiyasında deyil, dünyadan her yerində diaspor anlayışlarının təcrübələrini çox diqqətlə araşdırır və özümüz üçün üzərindən ənənəvi tərəfənətən etibar etmək istəyirik. Bütün bunnarla intellektual səviyyədə yanaşılmalıdır. Bizi gənclərimizə milli tariximizi, ədəbiyyatımızı, adət-ənənələrimizi, mədəni ərsimizi öyrətmək üçün konkret layihə hazırlamışız və həyata keçirmişik. Bu yolla tarixi vətənimizi sevdirdik. Neinki milliyətə azərbaycanlı olanları, başqa xalqların nümayəndələrini də, Rusiya gənclərində Azərbaycanımıza ma-

humanitar münasibətlərin inkişafı yoldur. Bələ bir siyaset qarşılıqlı olaraq hər iki dövlət üçün faydalıdır. Bir şərtle ki, bir-birinə qarşı hansısa tehlükə mənbəyi olə bileyək proseslər yaşandırmışın. Xüsusiile də indi dəbdə olan radikal terrorizm və etniki separatizm məsəlesi. Azərbaycan bir dövlət kimi bunun na demək olduğunu, hətta ağıri-acisini yaşamışdır. Buna görə də, Rusiyada rus və digər xalqların arasında bizlər uzun illərdən geniş miqyasda təbliğatlar aparırıq. Bimiz fikrimizə, bunu daha da sürətli inkişaf etdirmək üçün Azərbaycan dövlətinin diaspor siyasetindən daha da fəal olmasını istəyirik.

- Sizcə, dövlət və diaspor siyaseti necə inkişaf etdirilməlidir və üzərləndirilməlidir?

- Bu yöndə dəfələrlə biz öz mövqeyimizi ortaya qoymuşuq. Buna örnek isə, "AzəRoss" təşkilatının çevrəsindən baş veren son olayları örnek göstərə bilərik. Biz təşkilatımızın səhərlarına və hətta rehberliyinə dürtülmüş bezi insanların yalnız yolda olduğunu gəren kimi dərhal genişmiqyaslı prosesləri başlatdıq. Bimiz ilk işimiz milli diasporumuz adına aparan yalnız və hətta kobud şəkildə desək, yaramazlıq edənləri ifşa etmək oldu. Beləliklə çoxları haqlı olduğunu gördük üçün bize destek vermək o şəxsləri təşkilatımızdan uzaqlaşdırma bildik. Biz istəyirik ki, Azərbaycanın erazi bütövlüyünün bərpasına Rusiyada en sadə insanlar bələ dəstək versinlər. Xalqımızın başına gələn bütün müsibətləri dəha da cılıqlığı ile görsünlər. Diger yandan isə, Rusiyanın hansı regionunda diaspora ilgili güclü day-

raq, sevgi yaratmaq üçün "Azərbaycan rusiyalı məktəbi və telebələrin gözü ilə" adlı intellektual məsəbləşqəleri Qəribi Sibir, Volqaboyu, Şimali Qafqaz və Moskvadakı ali və orta məktəblərdə öz hesabımıza həyata keçirmişik. Bu yarışların qalibi Azərbaycana göndərmişik. Onun təbiətini sevmayı, rəmzlərinə hörmətlə yanaşmayı, insanların qonaqpərvərliyini, Qarabağ həqiqətlərini, erməni vəhşiliyini göstərməyi, möhtəşəm quruculuğun şahidi olmağı, mədəniyyətimiz, incəsənetimizi sevdirməyə nail olmuşuq. Rusiyalı gənclərin Azərbaycana hərəkətləri bədii sənət nümunələrini, Azərbaycan dilində oxuduqları şeirlər, ifa etdikləri mahni və rəqsələr, ölkəmizə bəsədəlikləri mahnilər olunduqca qururvericidir. İndi bu məsəbləşqəni gənc jurnalistlər, yazıçılar, bestəkarlar, rəssamlar arasında keçirməyə başlamışıq. "Azərbaycan gənc Rusiya jurnalistləri və yazıçılarının gözü ilə" adlı layihəmizə artıq start verilmişdir. Biz istəyirik ki, Azərbaycan hökuməti bəti istiqamətde bizimlə birgə çalışın. Gələcəkədə daha böyük işləri bir yerdə görə bileyik. Azərbaycan mətbuatı deyə bilər ki, biz bəzi bu gözel təbərləri təmənnasız işləndirdik. Bəli, işlərə qarşıdırıq? Bu işlərlə hənsə maraqlı olan, dövlət və ictimai təşkilatlarımız deyə bilər ki, onlar da təmənnasız bu işə qoşulub? Bu dünyada azərbaycanlılarının ümumi layihəsinə çevrilənlər. Azərbaycanı tanıtmaq, sevdimək vətəndaşlıq borcumuzdur.

Söhbətledi:
Ə. Yusifoglu